

Nr 128

Av fröken **Ljungberg**, om upphävande av viss övergångsbestämelse till studiehjälpsreglementet.

(Lika lydande med motion nr 100 i Första kammaren)

I fråga om den studiehjälp som regleras i det nu gällande studiehjälpsreglementet (SFS 402/64) stadgas i 5 §, att studiehjälp utgår från och med kvartalet efter det, under vilket den studerande fyllt sexton år. Dock må enligt samma paragraf *tillägg* till studiebidrag utgå i enlighet med vad därom stadgas i 16 § även före denna tidpunkt. Denna paragraf har följande lydelse:

Studerande, som ej uppnått sådan ålder, att jämlikt 5 § första stycket studiehjälp må utgå, äger likväl åtnjuta tilläggsförmåner enligt 10—15 §§. Inkomstprövat tillägg eller behovsprövat tillägg må dock icke tilldelas studerande, som fullgör skolplikt i yrkesskola.

Innebörden av dessa bestämmelser är bl. a., att till studerande som senast föregående kvartal fyllt sexton år utgår ett icke behovsprövat studiebidrag av sjuttiofem kronor per månad, att därtill utgår ett icke behovsprövat inackorderingstillägg med 100 kronor per månad då behov av inackordering på skolorten föreligger, alternativt ett icke behovsprövat resetillägg med skiftande belopp, att jämte studiebidraget kan utgå inkomstprövat tillägg med resp. 75, 50 och 25 kronor i månaden och slutligen att i vissa fall studiehjälpen kan ökas med ett behovsprövat tillägg av högst 75 kronor per månad. För studerande som fyllt 21 år gäller särskilda bestämmelser.

Emellertid har till studiehjälpsreglementet fogats en övergångsbestämelse av innebörd att inkomstprövat tillägg eller behovsprövat tillägg ej på grund av vad i 16 § första stycket sägs må utgå till studerande, i vars hemkommun grundskola ej anordnats, för tid under vilken han bedriver studier vid yrkesskola. Bestämmelsen har som synes avseende på elev som på grund av sin ålder ej erhåller det icke behovsprövade studiebidraget om 75 kronor per månad utan i stället ånjuter barnbidrag. Hans studiehjälp begränsas alltså till inackorderings- eller resetillägg.

Bestämmelsen innebär dels en försämring i förhållande till hittills gällande regler och dels en diskriminering av elever i yrkesskola. Hittills har nämligen gällt, att yrkesskolelev som fullgjort sin skolplikt enligt för honom gällande grunder, oavsett om denna varit sju- eller nioårig, förutom barnbidrag eller förlängt barnbidrag erhållit tillägg med hänsyn till

egen eller föräldrarnas ekonomiska ställning. Eftersom skolplikten i alla de fall då eleven icke gått i grundskola regelmässigt fullgjorts före 16-årsåldern, har han i studiehjälpshänseende principiellt bedömts som andra elever. Numera har däremot för denna kategoris vidkommande en försämring skett. Och att denna försämring avser just elever i yrkesskola ter sig märkligt med hänsyn till strävan att vidga yrkesutbildningssektorn i förhållande till de teoretiska utbildningslinjerna.

Det är svårt att i vare sig den till grund för reglementet liggande propositionen eller dithörande utskottsutlåtande finna någon motivering till den förändring som skett. Det kan visserligen utläsas, att studiehjälpsreglerna avser ett åldersstadium som med en gemensam benämning kallas gymnasialt och följaktligen gäller en studiesituation ovanför realskolan eller grundskolans högstadium. Men realskolan befinner sig fortfarande under avveckling och grundskolans högstadium fortfarande under tillblivelse. I övergångsbestämmelserna till skollagen stadgas i 58 §, att kommun som vid lagens ikraftträdande ej bedriver försöksverksamhet med obligatorisk nioårig enhetsskola senast med ingången av läsåret 1968/69 skall anordna grundskola. Det dröjer följaktligen några år innan i alla kommuner grundskola anordnats. Och det ter sig märkligt att man icke vid avfattandet av övergångsbestämmelsen till studiehjälpsreglementet tagit hänsyn därtill. Det säges visserligen i skollagen, att skolplikten upphör med vårterminen det kalenderår då barn fyllt sexton år, om den ej fullgjorts dessförinnan. Man synes här i det sista uttalandet framför allt ha tänkt på det fall då barn börjat skolgången i sexårsåldern. Men skolpliktens utsträckning till utgången av det kalenderår då elev fyller sexton år måste ju med hänsyn till övergångsbestämmelsen i 58 § skollagen rimligen tolkas så, att denna förlängda skolplikt i en kommun praktiskt inträder först från och med det år då grundskola införes där. Under ett antal övergångsår måste man därför räkna med att för åtskilliga elever är skolplikten fullgjord efter sju år plus en fortsättningsskolekurs och för andra efter nio år. Den nämnda övergångsbestämmelsen till studiehjälpsreglementet ter sig också från denna synpunkt föga välgrundad.

Med hänsyn till vad som i riksdagens beslut väl får tolkas som den principiella utgångspunkten, att här är fråga om studiehjälp på ett gymnasialt åldersstadium, kan man väl förstå att där nioårig skolplikt föreligger sådan studiehjälp icke skall utgå förrän denna skolplikt är fullgjord. Bestämmelsen i reglementets 16 § andra meningen, att inkomstprövat tillägg eller behovsprövat tillägg icke skall tilldelas studerande som fullgör skolplikt i yrkesskola ter sig mot bakgrunden därav också naturlig. Övergångsbestämmelsen i punkt 3 till studiehjälpsreglementet skulle likaledes ha tett sig naturlig, om den avsett fall då i elevs hemkommun grundskola *anordnats* i stället för *ej anordnats*, eftersom man vid en dylik formulering ej bortsett från det faktum att under ett antal år framåt yrkesskoleelever fullgjort sin

skolplikt utan att denna omfattat nio år. Det praktiska resultatet av övergångsbestämmelsen blir förvisso, att under dessa övergångsår, innan skolplikten praktiskt taget blivit nioårig, ett icke ringa antal ungdomar ekonomiskt uteslutes från möjligheten att vara elever i yrkesskola, om icke hemkommunen träder emellan. Och någon skyldighet därtill torde icke föreligga.

Både med hänsyn därtill och till existensen av 58 § i skollagen ter sig den inträdda försämringen för den kategori yrkesskoleelever om vilka här är fråga rätt obillig. Punkt 3 i övergångsbestämmelsen till studiehjälpsreglementet bör fördenskull utgå. Här är dock fråga om en förhållandevis kort övergångstid, varför de ekonomiska konsekvenserna för det allmänna ter sig blygsamma, medan de för de ungdomar som drabbas av bestämmelsen är desto kännbarare.

Under åberopande av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att punkten 3 övergångsbestämmelser till studiehjälpsreglementet måtte utgå.

Stockholm den 22 januari 1965

Blenda Ljungberg